

Analýza výkonnosti srovnatelných správních obvodů obcí s rozšířenou působností v jednotlivých oblastech s využitím benchmarkingu

ORP Mělník

Zpracovatel:
Odborný tým Projektů

Tento výstup byl financován z prostředků ESF prostřednictvím Operačního programu
Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

*Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních
obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)*

Úvod

Benchmarking představuje jednu z klíčových aktivit projektu Podpory meziobecní spolupráce. Výsledky benchmarkingu přináší důležitá východiska pro tvorbu strategií území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (dále jen SO ORP) a měly by být zohledněny v debatách o dalším rozvoji území ve vztahu k vybraným veřejným službám v oblastech školství, odpadového hospodářství a sociálních služeb.

Využití benchmarkingu je **spojené s analýzou dat** reprezentujících posuzované SO ORP. Shromážděná data pro vybrané indikátory nenesou bez provedení analýzy žádnou informační hodnotu.

Základem analýzy je uspořádání dat do logických celků a do souvislostí s tou oblastí, kterou chceme za pomoci benchmarkingu řešit. Dalším předpokladem analýzy je porovnávat porovnatelná data (např. srovnatelné SO ORP). Cílem vyhodnocování dat je pak **určení rozdílů (mezer) mezi vlastní výkonností a výkonností ostatních SO ORP**. Způsob vyhodnocení těchto rozdílů je již v rukou posuzovatele (analytika) - hodnoty dat za naše a další srovnatelná SO ORP lze např. uspořádat do tabulky, znázornit prostřednictvím grafu, nebo v neposlední řadě využít statistického zpracování dat). Tedy podstatou je určení:

- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru nejlepší organizace,
- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru naše organizace,
- jaký je rozdíl mezi těmito hodnotami ukazatelů.

Vedle toho lze data porovnávat s průměrnou hodnotou daného ukazatele v kraji nebo několika srovnatelných SO ORP. Průměrná hodnota bývá nejčastěji vyjádřena aritmetickým průměrem nebo tzv. mediánem (prostřední hodnota uspořádané číselné řady).

1. Základní charakteristika správního obvodu a metodika analýzy

SO ORP Mělník leží ve Středočeském kraji severně od Prahy a tvoří 1 z 26ti správních obvodů (dále jen SO) tohoto kraje. Všemi následujícími parametry je v rámci kraje zhruba průměrně veliký:

- svojí rozlohou ca 460 km²;
- počtem celkem 39 obcí;
- počtem obyvatel 43.144, z čehož 19.346 žije v jádrovém městě.

Tabulka 1: Komparace vybraných SO ORP ve Středočeském kraji

Území SO ORP	Počet obcí	Počet obyvatel SO ORP	Počet obyvatel jádrové obce	Rozloha ORP v km ²
Mělník	39	43 144	19 346	457
Kladno	48	120 572	68 551	351
Kralupy n. Vltavou	18	30 399	17 855	131
Mladá Boleslav	98	107 892	44 229	810
Neratovice	12	30 605	16 415	113
Slaný	52	39 412	15 300	369
Průměr za kraj	44	49 685	17 673	424

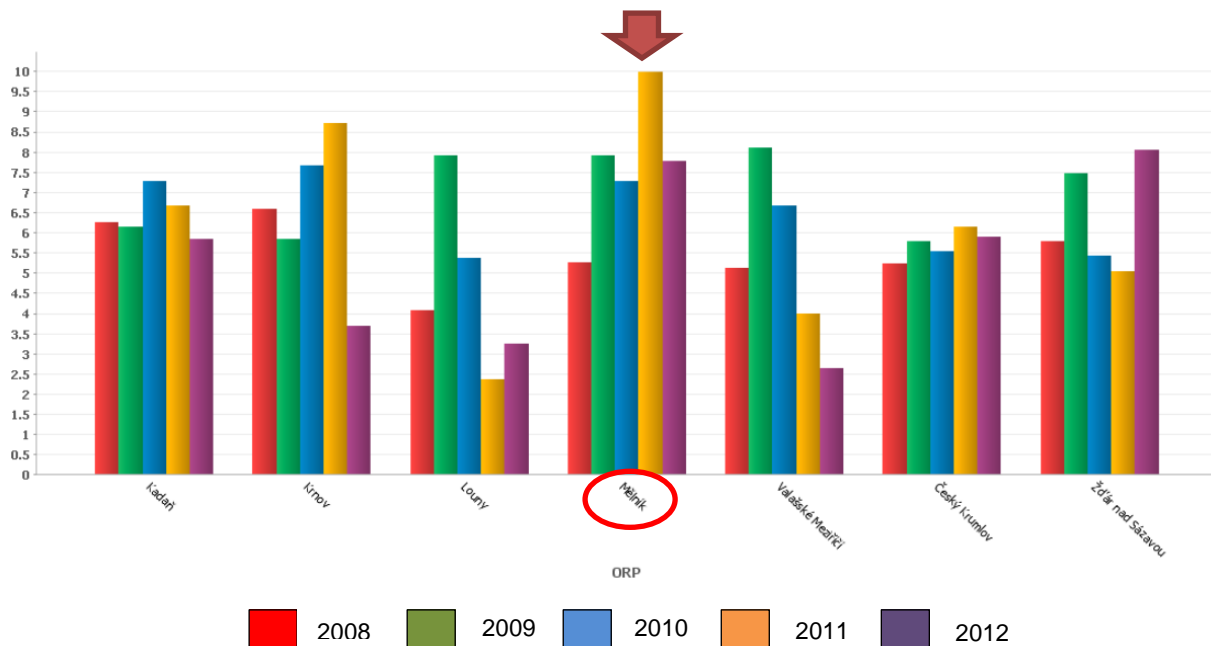
Pro benchmarkingové srovnání a formulování podstatných závěrů jsou důležité zejména hodnoty ukazatelů, které se výrazně odlišují od ostatních porovnávaných subjektů, tj. SO ORP. Proto bylo pro vzájemné srovnání použito více kritérií, aby byly zjištěny a vyzdvíženy významné diference v relevantních oblastech. Benchmarkingové srovnání bylo tedy provedeno jednak v porovnání s ostatními SO ORP Středočeského kraje a dále pak ve srovnání s podobně velkými SO (měřeno počtem obyvatel SO, počtem obcí SO a počtem obyvatel jádrového města):

- SO ORP s počtem obyvatel v intervalu 41.500 až 44.800 obyvatel (celkem 6 srovnatelných SO ORP: Kadaň, Krnov, Louny, Valašské Meziříčí, Český Krumlov, Žďár nad Sázavou);
- SO ORP s počtem obcí ve správním obvodu 38 až 40 obcí (celkem 6 srovnatelných SO ORP: Bystřice n. Pernštejnem, Karlovy Vary, Litoměřice, Nymburk, Vysoké Mýto, Šlapanice);
- SO ORP s počtem obyvatel jádrové obce 18.300 až 20.400 (celkem 6 srovnatelných SO ORP: Beroun, Hranice, Louny, Otrokovice, Žatec).

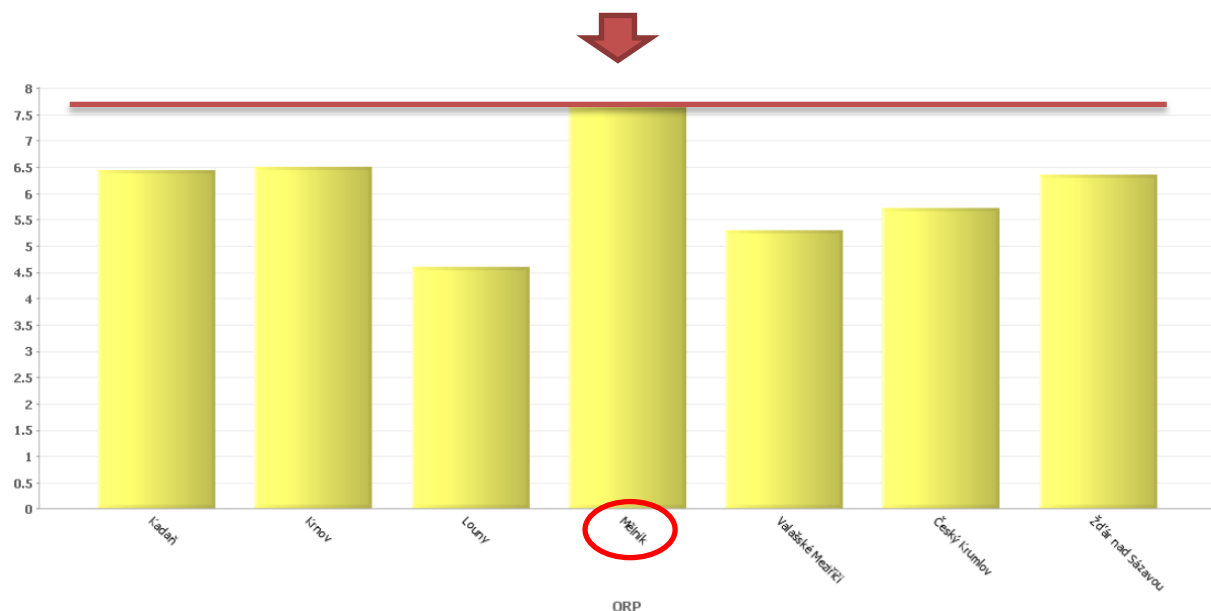
2. Ekonomická výkonnost

Mezi ekonomickými ukazateli je zajímavé se u SO ORP Mělník blíže zaměřit na **úroveň kapitálových výdajů na obyvatele**, která byla sledována mezi lety 2008-2012. Jejich výše odráží investiční akce obvodů, a jak je z níže uvedeného obrázku zřejmé, tyto výdaje patřily u mělnického obvodu po celou dobu k těm (nej)vyšším (v r. 2011 byly dokonce zcela nejvyšší). Mezi srovnávanými SO ORP (vybranými dle kritéria počtu obyvatel v SO ORP) je tak jejich průměrná hodnota za sledované období nejvyšší – 7,65 tis. Kč/obyv. Viz obr. 1 a 2.

Obrázek 1: Kapitálové výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 41.500 – 44.800) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)

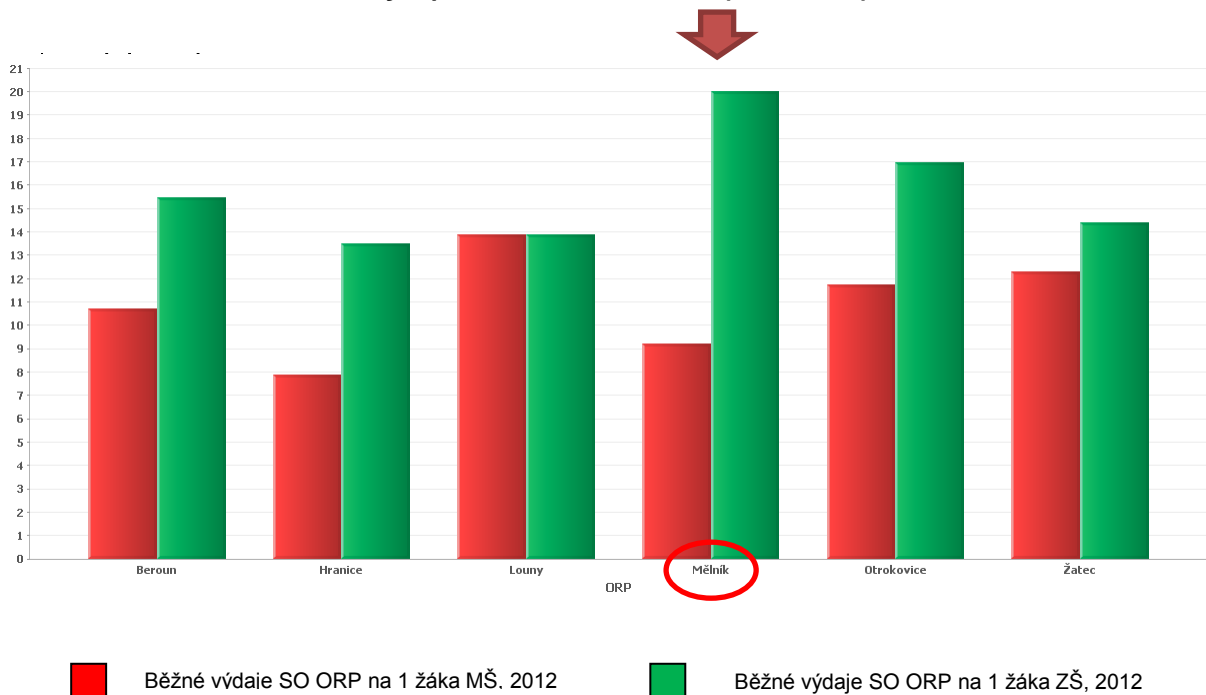
Obrázek 2: Průměrné kapitálové výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 41.500 – 44.800) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)

3. Předškolní a školní vzdělávání

V oblasti předškolního a školního vzdělávání zaujme v případě SO ORP Mělník zejména srovnání výše **běžných nákladů na žáky základních a mateřských škol**, tj. každodenních výdajů spojených s každodenním provozem. Mělnický obvod má mezi obvody s obdobnou velikostí jádrové obce tyto výdaje nejvyšší u žáků ZŠ: 20 tis. Kč/žáka, u žáků MŠ jsou naproti tomu 2. nejvyšší: 9,2 tis. Kč/žáka. Viz obr. č. 3.

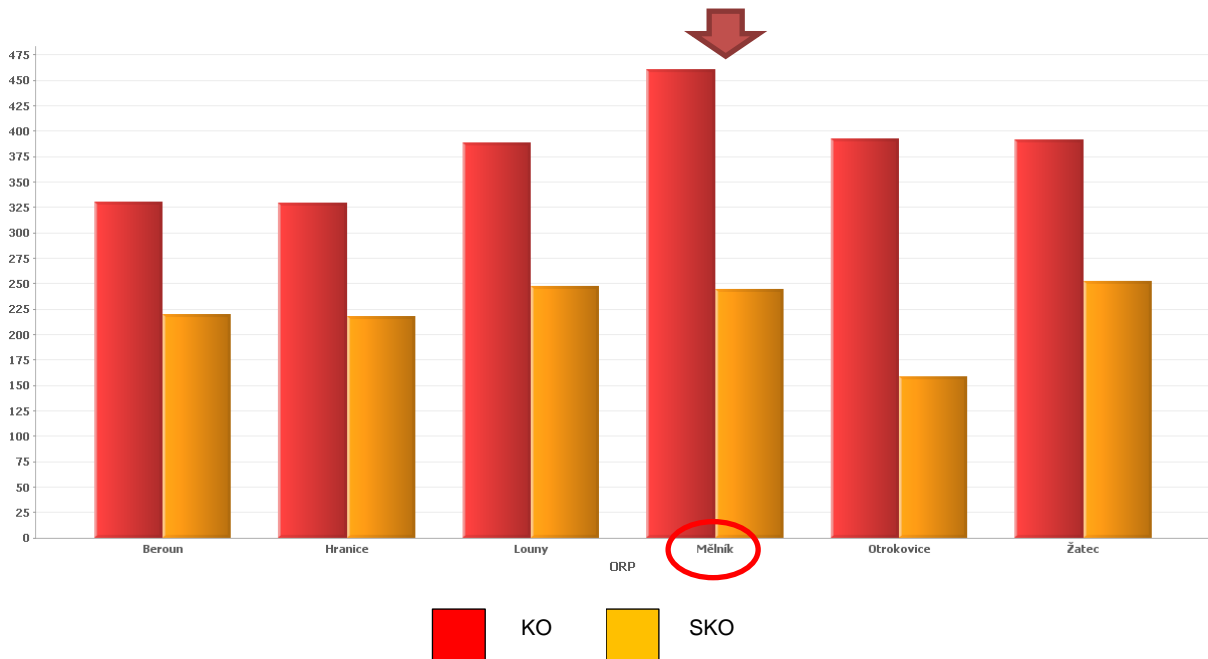
Obrázek 3: Běžné výdaje vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 18.300 – 20.400 obyv.) na žáka MŠ a ZŠ (v tis. Kč)

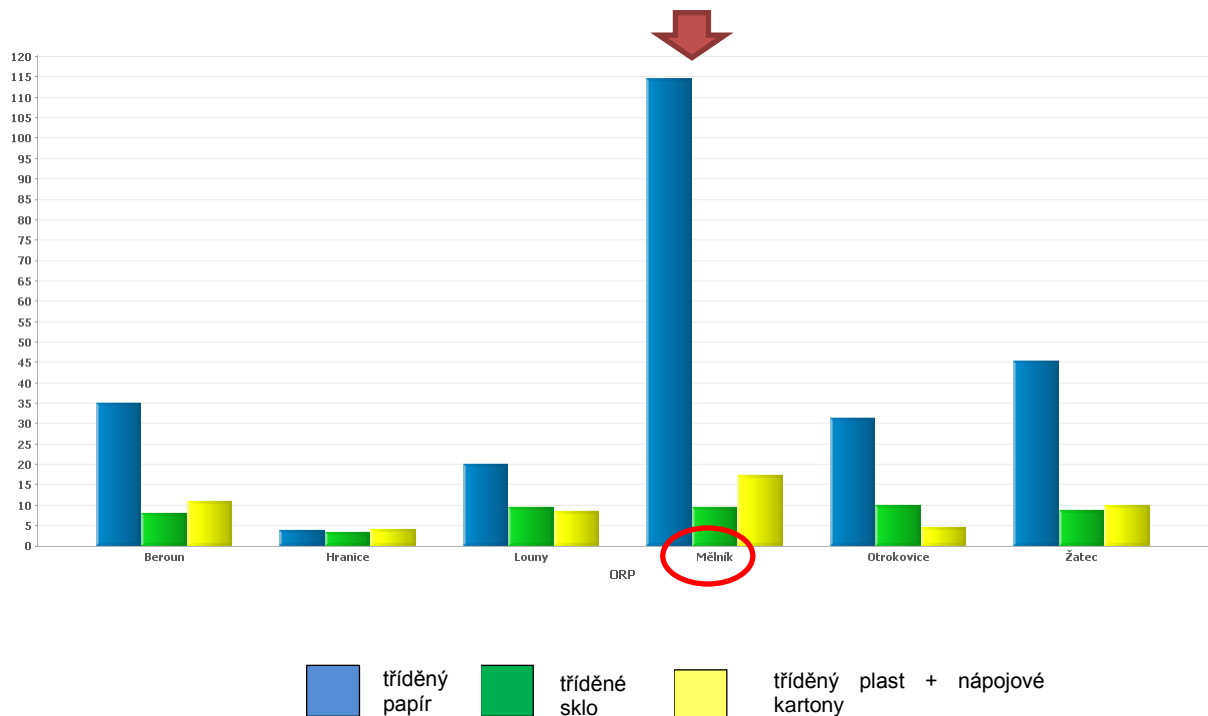
4. Odpadové hospodářství

V problematice odpadového hospodářství je z hlediska benchmarkingu významné srovnání celkové **měrné produkce komunálního odpadu (KO) a směsného komunálního odpadu (SKO)**. U KO dosáhl SO ORP Mělník nejvyšších hodnot mezi vybranými obvody (dle kritéria velikosti jádrové obce), a to ca 460 t/1.000 obyv., u SKO dosáhl rovněž vysoké hodnoty 244 t/1.000 obyv. Vysokou produkci vykazuje mělnický obvod také u tříděného odpadu – u kategorie a plastu výrazně převyšuje srovnávané obvody. Tato produkce činí ca 115 t/1.000 obyv., respektive 17 t/1.000 obyv. Viz obrázky č. 4 a 5.

Obrázek 4: Měrná produkce KO a SKO vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 18.300 – 20.400 obyv.; v t /1.000 obyv.)

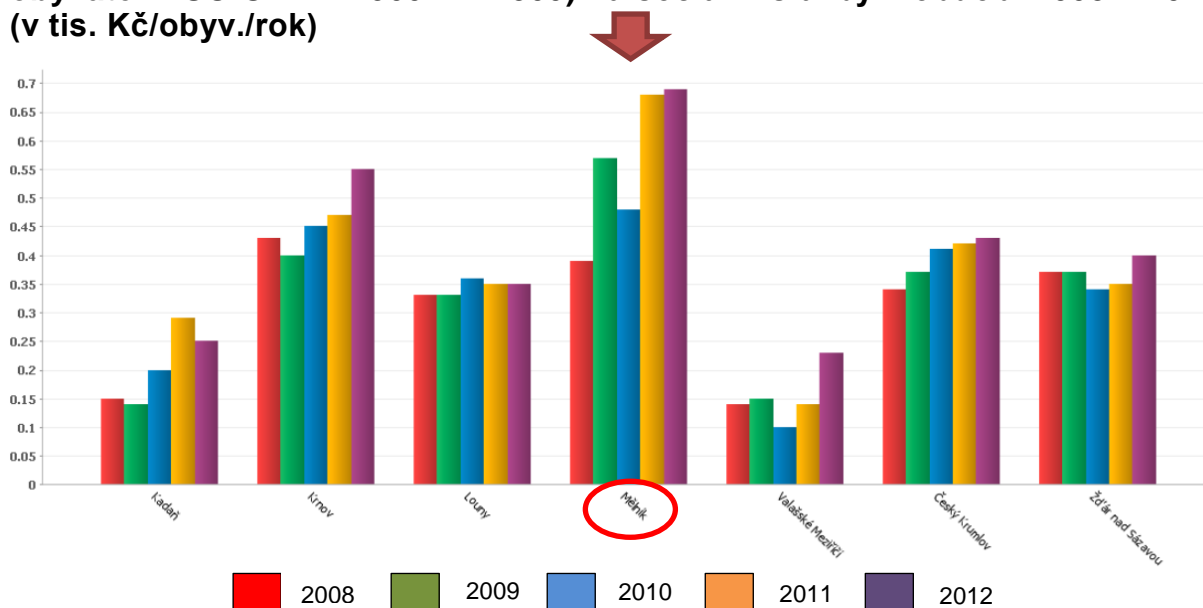
Obrázek 5: Měrná produkce tříděného papíru, tříděného skla, tříděného plastu + nápojových kartónů vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 18.300 – 20.400 obyv.; v t/1.000 obyv.)

5. Sociální služby

U tématu sociálních služeb je vhodné vyzdvihnout srovnání **běžných výdajů** na obyvatele. SO ORP Mělník dosahuje z pohledu každodenních výdajů na sociální služby ve sledovaném období jedněch z nejvyšších hodnot z vybraných SO ORP s obdobným počtem obyvatel. V r. 2008 byly 2. nejvyšší, v ostatních letech už zaujaly 1. příčku s tím, že v letech 2009 a 2011-12 výrazně vzrostly a odskočily od ostatních. Jejich prvenství dokazuje i celkový průměr za sledované období, jehož hodnota je 0,56 tis. Kč/obyv./rok. Viz obrázek č. 6 a 7.

Obrázek 6: Běžné výdaje obcí ve vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 41.500 – 44.800) na sociální služby v období 2008 – 2012 (v tis. Kč/obyv./rok)

Obrázek 7: Průměrné běžné výdaje obcí ve vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 41.500 – 44.800) na sociální služby v období 2008 – 2012 (v tis. Kč/obyv./rok)

Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)

6. Závěrečné shrnutí

SO ORP Mělník	
základní charakteristika	<p>ve Středočeském kraji je SO ORP Mělník zhruba průměrně velký všemi uvedenými parametry:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozlohou • počtem obcí • počtem obyvatel
ekonomická výkonnost	<p><i>v rámci benchmarkingu SO ORP</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • vysoké kapitálové výdaje na obyvatele
předškolní a školní vzdělávání	<p><i>v rámci benchmarkingu SO ORP</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • vysoké běžné výdaje na žáky ZŠ a nízké na žáky MŠ
odpadové hospodářství	<p><i>v rámci benchmarkingu SO ORP</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • vysoká měrná produkce KO a SKO • vysoká produkce tříděného papíru a plastu
sociální služby	<p><i>v rámci benchmarkingu SO ORP</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • vysoké běžné výdaje na sociální služby na obyvatele

Použité zdroje: Ministerstvo financí ČR
Český statistický úřad